

КАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ЭКОНОМИКА МИНИСТРЛІГІ

МЖӘ және БИ мәселелері жөніндегі
Сараптама комиссиясының
2024 жылғы 27 мамырдағы № 05-14
Хаттамасымен «МАҚҰЛДАНДЫ»
Комиссия төрағасы

 С. Сагындыков

БЕКІТЕМІН
«Қазақстандық мемлекеттік-жеке
меншік әріптестік орталығы» АҚ
Басқарма төрағасының орынбасары

 Н. Каиров
2024 жылғы 27 мамыр

ЕСЕП
МЖӘ жобаларын іске асыруды бағалау бойынша
(I кезең)

Астана, 2024 ж.

КІРІСПЕ

«Қазақстандық мемлекеттік - жеке меншік әріптестік орталығы» АҚ (бұдан әрі - МЖӘ дамыту орталығы) Қазақстан Республикасы Бюджет кодексінің (бұдан әрі - ҚР БК) 158-бабының 3-тармағына және 158-1-бабының 3-тармағына, «Мемлекеттік-жекешелік әріптестік туралы» ҚР Заңының (бұдан әрі - Заң) бабының 2-тармағы 5) тармақшасына сәйкес МЖӘ жобаларын, оның ішінде концессиялық жобаларды іске асыруды бағалау бойынша аралық есеп (І кезең) дайындалды (бұдан әрі - Бағалау), оларды іске асыру кезеңі есепті жыл ішінде аяқталған немесе тоқтатылған МЖӘ жобаларын, оның ішінде концессиялық жобаларды, сондай-ақ МЖӘ жобаларын, оның ішінде концессиялық жобаларды іске асыру мониторингі бойынша ақпаратты тапсыру күніне бір күнтізбелік жылдан астам уақытты құрайды.

Бағалау «Мемлекеттік-жекешелік әріптестік жобаларын жоспарлау мен іске асырудың кейбір мәселелері туралы» ҚР Ұлттық экономика министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 25 қарашадағы № 725 (бұдан әрі - № 725 Қағида) және «Концессиялық жобаларды жоспарлау мен іске асырудың кейбір мәселелері туралы» ҚР Ұлттық экономика министрінің 2014 жылғы 22 желтоқсандағы № 157 бұйрықтарының талаптарына сәйкес жүргізіледі (бұдан әрі - № 157 Қағида).

Бағалау есебінің құрылымы мыналардан тұрады:

- қорытындылар және ұсынымдармен бағалау бойынша жиынтық ақпарат;
- есептің негізгі бөлігі жоспарланған көрсеткіштерге қол жеткізуді;
- МЖӘ жобаларының әлеуметтік-экономикалық тиімділігі туралы есепті көрсетеді (есептің № 1 қосымшасы);

Есептің негізгі бөлігі әр МЖӘ жобасы, оның ішінде концессиялық жоба бойынша мынадай қысқаша ақпаратты қамтиды:

- жобаның атауы, құны, мақсаты, іске асыру кезеңі;
- мемлекеттік және жекеше әріптестердің атаулары (концедент және концессионер)
- жобаны іске асыру мониторингінің негізінде бағалау жүргізу қорытындылары бойынша қорытындылар.

№ 725 қағиданың 255-тармағының 1) тармақшасына және № 157 Қағиданың 21-тармағына сәйкес, Бағалау МЖӘ жобалары, оның ішінде І санаттағы концессиялық жобалар бойынша жүргізілді, олар бойынша мыналар көзделеді:

- МЖӘ жобасы бойынша инвестициялық шығындарды өтеу (бұдан әрі - ИШӨ)
- инфрақұрылымдық облигациялар бойынша мемлекет кепілгерлігі
- МЖӘ жобаларын қаржыландыру үшін тартылатын қарыздар бойынша мемлекеттік кепілдіктер
- МЖӘ жобаларын қоса қаржыландыру көзделеді.

МЖӘ дамыту орталығы қалыптастыратын МЖӘ жобаларының тізбесіне сәйкес, Заңның 26-бабы 2-тармағының 5) тармақшасына сәйкес (бұдан әрі – МЖӘ жобаларының базасы), **2024 жылғы 1 қаңтарға 1 183 МЖӘ және концессия шарттары жасалды**, оның ішінде 427 жобалар бойынша шарттар мерзімдері бойынша аяқталды не бұзылды. Сәйкесінше, **2024 жылғы 1 қаңтарға МЖӘ-нің 759 шарты бойынша шарттар жасалды және қолданылады.**

1-кесте. Деңгейлер мен өңірлер бөлінісінде МЖӘ жобаларының саны.

№ р/с	Атауы	Саны
1.	Республикалық деңгейі	16
1.1.	ҚР Көлік министрлігі (бұдан әрі - ҚР КМ)	5
1.2.	ҚР Оқу-ағарту министрлігі (бұдан әрі - ҚР ОМ)	2
1.3.	ҚР Қаржы министрлігі (бұдан әрі – ҚР ҚМ)	2
1.4.	ҚР Денсаулық сақтау министрлігі (бұдан әрі – ҚР ДСМ)	1
1.5.	ҚР өнеркәсіп және құрылыс министрлігі (бұдан әрі – ҚР ӨҚМ)	1
1.6.	ҚР цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш өнеркәсібі министрлігі (бұдан әрі – ҚР ЦДИАӨМ)	1
1.7.	ҚР Энергетика министрлігі (бұдан әрі-ҚР ЭМ)	1
1.8.	ҚР сауда және интеграция министрлігі (бұдан әрі-ҚР СИМ)	1
1.9.	«ҚРҰБ Ұлттық төлем корпорациясы» АҚ	1
1.10.	«ҚР Президенті Іс басқармасы» ММ (бұдан әрі – ПІБ)	1
2.	Жергілікті деңгей	1 167
2.1.	Абай облысы	83
2.2.	Ақмола облысы	75
2.3.	Ақтөбе облысы	22
2.4.	Алматы облысы	55
2.5.	Алматы қ.	65
2.6.	Астана қ.	20
2.7.	Атырау облысы	58
2.8.	Шығыс Қазақстан облысы (бұдан әрі - ШҚО)	121
2.9.	Жамбыл облысы	71
2.10.	Жетісу облысы	36
2.11.	Батыс Қазақстан облысы (бұдан әрі - БҚО)	22
2.12.	Қарағанды облысы	56
2.13.	Қостанай облысы	49
2.14.	Қызылорда облысы	68
2.15.	Маңғыстау облысы	34
2.16.	Павлодар облысы	37
2.17.	Солтүстік Қазақстан облысы (бұдан әрі - СҚО)	47
2.18.	Түркістан облысы	178
2.19.	Ұлытау облысы	8

2.20.	Шымкент қ.	62
-------	------------	----

Сондай-ақ, МЖӨ жобаларының базасына сәйкес, 2005-2023 жылдар кезеңінде МЖӨ жобалары мен концессиялық жобалар бойынша қабылданған мемлекеттік міндеттемелердің жалпы сомасы **2 458,1 млрд теңгені** құрайды, оның ішінде **1532,9 млрд теңге (62%)** республикалық деңгейдегі жобалар бойынша қабылданды, жергілікті деңгейде 925,2 млрд теңге қабылданды. Қабылданған және орындалмаған мемлекеттік міндеттемелердің қалдығы **1 459,7 млрд теңгені** құрайды.

I кезеңнің есебі 280 жобаны қамтиды, олардың шеңберінде инфрақұрылымдық облигациялар және тартылатын қарыз қаражаттары бойынша ИШӨ, бірлесіп қаржыландыру, мемлекеттің кепілгерліктері мен кепілдіктері көзделген. Сондай-ақ, I кезеңнің есебі МЖӨ дамыту орталығы дайындаған МЖӨ жобаларының әлеуметтік-экономикалық тиімділігі туралы есепті қамтиды.

Бағалауды жүргізу үшін тиісті саланың уәкілетті органы, облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың және астананың жергілікті атқарушы органдары МЖӨ Даму орталығына МЖӨ жобаларын, оның ішінде концессиялық жобаларды іске асыру мониторингі бойынша ақпарат береді. Ақпарат № 725 қағиданың 16-қосымшасына (МЖӨ жобалары бойынша) және № 157 қағиданың 2-қосымшасына (концессиялық жобалар бойынша) сәйкес есепті жылдан кейінгі жылдың 20 ақпанынан кешіктірілмей жіберіледі, тиісті саланың уәкілетті органы бірінші басшысының орынбасарынан төмен емес, жергілікті деңгейде – облыс, республикалық маңызы бар қала және астана әкімінің орынбасарынан төмен емес тұлға қол қояды.

Мониторинг жөніндегі ақпаратқа қосымша МЖӨ/концессия шартының көшірмесі, қазынашылық органдарында тіркелгені туралы белгісі бар оған қосымша келісімдер (бар болса), қаржы-экономикалық моделін (*бұдан әрі - ҚЭМ*) қоса бере отырып, МЖӨ/концессия шарттары бойынша мемлекеттік және жеке әріптестердің міндеттемелерінің орындалуын растайтын салалық, экономикалық қорытындылар мен сараптамалардың, сондай-ақ өзге де құжаттардың көшірмелерін қоса бере отырып, конкурстық құжаттаманың/МЖӨ жобасының бизнес – жоспарының/концессияның №725 қағиданың талаптарына сәйкес бекітілген көшірмесі қоса беріледі.

МЖӨ дамыту орталығымен № 725 Қағиданың 252 тармағына және № 157 Қағиданың 3 қосымшасының 18 тармағына сәйкес ұсыну мерзімдерін көрсете отырып, Бағалау жүргізу үшін жетіспейтін және қосымша ақпаратты ұсыну қажеттілігі туралы мемлекеттік органдарға **19 бастапқы және 11 қайталама сұраныс жіберілді** және сондай-ақ, ҚР Ұлттық экономика министрлігінің (*бұдан әрі-ҚР ҰЭМ*) МЖӨ жобаларын іске асырудың әлеуметтік-экономикалық әсері туралы ақпарат беруге қатысты тиісті хаттардың жобалары дайындалды.

I. МЖӘ ЖОБАЛАРЫН, ОНЫҢ ІШІНДЕ КОНЦЕССИЯЛЫҚ ЖОБАЛАРДЫ БАҒАЛАУ БОЙЫНША ЖИЫНТЫҚ АҚПАРАТ

МЖӘ объектілері мен шарттарына мониторинг жүргізу, МЖӘ жобаларына мониторинг жүргізу және бағалау тәртібінің 251-тармағына, № 725 Қағидаға сәйкес, МЖӘ жобаларының іске асырылуын бағалау барлық іске асырылатын МЖӘ жобалары бойынша жүргізіледі, іске асыру кезеңі Қағиданың 248 және 250-тармақтарында көрсетілген МЖӘ жобасын іске асыру мониторингі бойынша, сондай-ақ есепті жыл ішінде аяқталған немесе тоқтатылған МЖӘ жобалары бойынша ақпаратты тапсыру күніне бір күнтізбелік жылдан астам уақытты құрайды (№725 Қағиданың 251-тармағы).

Сәйкесінше, Қағиданың 251-тармағына және 255-тармағының 1) тармақшасына сәйкес, МЖӘ жобаларының іске асырылуын бағалау 2023 жылғы 20 ақпанға дейін жасалған шарттардың жобалары бойынша және 2023 жыл ішінде аяқталған немесе тоқтатылған шарттардың жобалары бойынша жүргізіледі.

2024 жылғы 1 қаңтарға МЖӘ жобаларының тізбесіне сәйкес, МЖӘ-нің 1 183 шарты жасалды, оның ішінде 759-қолданыстағы шарттар, 424 жоба бойынша шарттар аяқталды немесе тоқтатылды. МЖӘ-нің 383 жобасы, оның ішінде олардың шеңберінде шығындарды өтеудің/қолдау шараларының мынадай көздерінің бірі көзделген концессиялық жобалар: ИШӨ, бірлесіп қаржыландыру, инфрақұрылымдық облигациялар бойынша кепілгерлік, жобаларды іске асыру үшін тартылатын 280 жоба бойынша қарыздар жөніндегі кепілдікті шарттар қолданыста болады немесе 2023 жылдың ішінде тоқтатылды.

Осы тарауда МЖӘ-нің 280 жобасын, оның ішінде I санаттағы концессиялық жобаларды бағалау шеңберінде жиынтық ақпарат, орталық және жергілікті атқарушы органдар (бұдан әрі-ОАО, ЖАО) үшін осы жобаларды іске асырудың тиімділігі мен сапасын арттыру бойынша қорытындылар мен ұсынымдар келтірілген.

Қарастырылып отырған әр жоба бойынша жеке сұрақтар мен толығырақ ақпарат Бағалау туралы есептің негізгі бөлігінде келтірілген.

1. Жобалар бойынша жиынтық статистика

МЖӘ жобаларын іске асыруды бағалау туралы есептің I кезеңінде МЖӘ-нің 280 жобасы, оның ішінде концессиялық жобалар қаралды. Жобалардың көрсетілген саны шеңберінде МЖӘ-нің 498 объектісі құрылады, жаңғыртылады және/немесе қайта жаңартылады.

2-кесте. Жергілікті жобалар, млрд теңге

№ р/с	Жобаның атауы	Жобалар саны
1.	Абай облысы	4
2.	Ақмола облысы	8
3.	Ақтөбе облысы	6

№ р/с	Жобаның атауы	Жобалар саны
4.	Алматы облысы	42
5.	Алматы қ.	4
6.	Астана қ.	9
7.	Атырау облысы	18
8.	ШҚО	8
9.	Жамбыл облысы	4
10.	Жетісу облысы	17
11.	БҚО	3
12.	Қостанай облысы	6
13.	Қызылорда облысы	19
14.	Маңғыстау облысы	9
15.	Павлодар облысы	7
16.	СҚО	3
17.	Түркістан облысы	94
18.	Шымкент қ.	12
Барлығы		273

Жергілікті деңгейдегі ең ірі жобалар:

- ЖЖЕ («Сергек») бұзушылықтарды фото, бейне тіркеу жүйелерін енгізу және қызмет көрсету бойынша 8 жоба;
- «Vinom» жалпы білім беретін мектептерін салу және пайдалану бойынша 8 жоба;
- Түркістан қаласындағы халықаралық әуежайды салу және басқару жөніндегі жоба;

Қарастырылып отырған 280 жобада көлік және инфрақұрылым саласындағы жобалар ең капиталды қажет ететін болып табылады (49%).

3-кесте. Салалық бөлініс

№ р/с	Сала	Жобалар саны	Мемлекеттік міндеттемелер
1.	Білім	110	133,6
2.	Энергетика және ТКШ	85	176,3
3.	Денсаулық сақтау және әлеуметтік қызметтер	42	350,7
4.	Мәдениет және спорт	15	67,6
5.	Көлік және инфрақұрылым	13	771,9
6.	Қоғамдық тәртіп	9	81,6
7.	Ауыл, орман және балық шаруашылығы	6	0,9
Барлығы		280	1 582,6

Ағымдағы бағалау шеңберінде ең көп таралған объектілер білім беру саласындағы жобалар – 110 жоба, оның ішінде әлеуметтік нысандардағы

асханаларды (мектептер мен аурухана) жаңғырту бойынша 63 жоба болып табылады.

2. Бағалаудың I кезеңінің қорытындылары бойынша жиынтық қорытындылар мен ұсынымдар

МЖӘ шартын мониторингтеуге / басқаруға қатысты

№ 725 Қағиданың 248, 250-тармақтарына және № 157 Қағиданың 3-қосымшасы 3-тарауының 15-тармағына сәйкес, МЖӘ жобаларын және концессиялық жобаларды іске асыру мониторингі бойынша ақпарат МЖӘ дамыту орталығына есепті жылдан кейінгі жылдың 20 ақпанына дейін ұсынылады.

Алайда, 2024 жылғы 20 ақпандағы жағдай бойынша жобаларды іске асыру мониторингі тек 49 жоба бойынша бағытталды (18%). Осыған байланысты, МЖӘ жобаларын іске асыруды бағалаудың I кезеңін өткізу кезеңінде МЖӘ дамыту орталығымен **231 жобаның** іске асырылуына бағалау жүргізу үшін қажетті жетіспейтін және/немесе қосымша ақпаратты беру қажеттілігі туралы ОАО мен ЖАО-ға сұраныс жіберілді.

Сұраныстарды жолдау қорытындылары бойынша, мониторинг жобалардың 80% бойынша ұсынылды.

Жалпы, мониторингтің сапасы төмен (ресми), ол сонымен қатар жобалар нәтижелерінің ҚР Бюджет кодексінің талаптарына сәйкес келмеуіне байланысты: көптеген жобалар бойынша сандық, цифрлық көрсеткіштер жоқ.

МЖӘ жобаларына, оның ішінде концессиялық жобаларға сапалы және уақытылы мониторинг жүргізуді ынталандыру мақсатында, «Мемлекеттік инвестициялық жобаның инвестициялық ұсынысын әзірлеу немесе түзету, қажетті сараптамалар жүргізу, сондай-ақ бюджеттік инвестицияларды жоспарлау, қарау, іріктеу, іске асырылуын мониторингтеу және бағалау және бюджеттік кредиттеудің орындылығын айқындау қағидаларын бекіту туралы» ҚР Ұлттық экономика министрінің 2014 жылғы 5 желтоқсандағы № 129 бұйрығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» ҚР Премьер-Министрінің орынбасары – Ұлттық экономика министрінің 2024 жылғы 19 ақпандағы № 3 бұйрығымен және ҚР Ұлттық экономика министрінің міндетін атқарушының 2015 жылғы 25 қарашадағы № 725 «Мемлекеттік-жекешелік әріптестік жобаларын жоспарлау мен іске асырудың кейбір мәселелері туралы» бұйрығымен МЖӘ өңірлерін дамыту рейтингі енгізілді.

Жоғарыда аталған рейтингті енгізудің бірінші кезеңінде, жоба бойынша құжаттама мен мониторингтің толық пакетін ұсыну/ұсынбау негізгі көрсеткіштер болып табылады. Қосымша ҚР Үкіметінің бюджеттен тыс көздер және ақылы қызметтер есебінен өтелетін жобаларды басымды іске асыру жөніндегі саясатын жалғастыру мақсатында, мемлекеттік міндеттемелер мен жеке инвестициялардың арақатынасы бойынша көрсеткіш белгіленді.